

Halfjaarbericht

2014

OVERSLAG HAVEN ROTTERDAM 0,6% TOEGENOMEN

Financieel resultaat Havenbedrijf Rotterdam vrijwel gelijk

De haven van Rotterdam heeft een stabiel eerste halfjaar achter de rug. De totale overslag nam 0,6% toe ten opzichte van het eerste halfjaar 2013. De overslag van ruwe olie nam met 3,3% toe maar die van minerale olieproducten daalde met 13,5%. Kolen lieten een groei van 9,5% zien, de ertsoverslag bleef vrijwel gelijk. De overslag van containers, gerekend in ton, nam met 2,7% toe en met 1,9% wanneer gerekend in TEU.

Ten opzichte van de eerste helft van 2013 is de omzet van Havenbedrijf Rotterdam in 2014 met € 8,6 miljoen toegenomen. Het netto resultaat nam ten opzichte van het eerste halfjaar van 2013 licht toe met € 1,8 miljoen. Het effect van de omzetsijging wordt gedeeltelijk gedempt door stijging van afschrijvingen en rentelasten. De kasstroom was dit halfjaar negatief. De totale investeringen lopen naar verwachting terug van € 263 miljoen in 2013 tot ongeveer € 203 miljoen in 2014 en komen daarmee op het niveau van voor de aanleg van Maasvlakte 2. Een van de grootste investeringen van de afgelopen jaren in het bestaande havengebied, de verbreding van de Amazonehaven, is in 2014 in gebruik genomen.

VERSLAG VAN DE DIRECTIE

OVERSLAG

Het eerste kwartaal kende nog een kleine afname van 0,2% van de overslag, maar het tweede kwartaal was licht positief zodat de overslag over het eerste halfjaar met 0,6% toenam. Voor de tweede helft van het jaar wordt een verder herstel van de Europese economie verwacht zodat de haven op koers ligt voor een groei circa 1% voor heel 2014.

In de categorie nat massagoed is de overslag van ruwe olie 3,3% toegenomen. De marges en dus de bezettingsgraden van de raffinaderijen zijn nog laag door de aanhoudend lage vraag naar raffinageproducten in Europa en toenemende concurrentie van raffinaderijen buiten Europa, mede door de beschikbaarheid van goedkoop schaliegas in de VS. In dezelfde periode van vorig jaar echter was de overslag nog lager omdat verschillende raffinaderijen die vanuit Rotterdam bevoorrad worden toen gedeeltelijk stil lagen voor onderhoud. De overslag van minerale olieproducten is met 13,5% gedaald. De daling betreft vooral afvoer van producten zoals stookolie, nafta en benzine. Overig nat massagoed, dat vooral bestaat uit grondstoffen voor de chemie, daalde 11%. Zowel de chemische industrie als de raffinagesector bevinden zich in een lastige positie: energie en grondstoffen zijn elders in de wereld goedkoper. De overslag van LNG nam toe, vooral door de toename van re-export van LNG dat eerst in Rotterdam is gelost.

De overslag van ijzererts en schroot is stabiel: de Europese staalsector is nog niet volledig hersteld en draait op ca. 80% van de capaciteit. De aanvoer van kolen is met 9,5% gestegen vanwege consolidatie van importstromen door industriële gebruikers in het achterland. Daarentegen bleef de vraag naar energiekolen beperkt door de zeer zachte winter. In het droog massagoed is agribulk relatief de grootste stijger met 37,3%. Via Rotterdam is aanzienlijk meer mais uit Oekraïne en onder andere soja uit Zuid-Amerika ingevoerd. Tegelijkertijd werd meer tarwe uitgevoerd. Het overig droog massagoed, dat onder andere bestaat uit materialen voor de bouw en grondstoffen voor de industrie en uit biomassa, nam met 11,9% toe.

De overslag van containers nam met 2,7% toe in gewicht en met 1,9% in TEU (standaardmaat voor containers). De groei heeft vooral vanaf maart doorgezet, met een gemiddelde groei per maand ten opzichte van dezelfde periode in 2013 van 4,5%. Deepsea lading nam met 3,2% toe (in ton en TEU) door toename van de volumes op de oost-west routes, zowel Azië - Rotterdam als Noord-Amerika - Rotterdam, als ook in de aanvoer van containers uit Zuid-Amerika. Het feeder volume bleef achter ten opzichte van de eerste helft van 2013 (-3,8% in ton, -4,7% in TEU) omdat vanaf eind juni 2013 een aantal ladingpakketten naar Hamburg werd verplaatst. Vanaf begin dit jaar ontwikkelt het feeder volume zich weer positief, niet alleen van en naar de landen rond de Oostzee maar ook van en naar het Verenigd Koninkrijk. De overslag van shortsea containers groeide met 6,1% in ton en 2,6% in TEU. De groei betreft vooral het vervoer tussen Rotterdam en de

GOEDERENOVERSLAG (GROOT ROTTERDAM) (IN DUIZENDEN TONNEN)	JAN-JUN 2014	JAN-JUN 2013	VERSCHIL IN %
Ertsen en schroot	17.463	17.418	0,3%
Kolen	15.972	14.589	9,5%
Agribulk	5.820	4.239	37,3%
Overig droog massagoed	6.633	5.926	11,9%
SUBTOTAAL DROOG MASSAGOED	45.888	42.172	8,8%
Ruwe aardolie	47.709	46.177	3,3%
Minerale olieproducten	35.732	41.297	-13,5%
LNG	550	61	793,4%
Overig nat massagoed	15.019	16.874	-11,0%
SUBTOTAAL NAT MASSAGOED	99.010	104.409	-5,2%
CONTAINERS	63.404	61.755	2,7%
Roll-on/Roll-off	9.782	9.020	8,4%
Overig stukgoed, lash	3.062	2.382	28,5%
SUBTOTAAL OVERIG STUKGOED	12.844	11.402	12,6%
TOTAAL OVERSLAG (IN DUIZENDEN TONNEN)	221.146	219.738	0,6%
CONTAINEROVERSLAG (IN TEU x 1.000)	6.014	5.903	1,9%

Baltische staten en Rusland en dat tussen Rotterdam en het Verenigd Koninkrijk en Ierland. Een belangrijke reden hiervoor is de aantrekkelijke Britse economie. Dat is ook de verklaring van het aantrekken van het RoRo-verkeer met 8,4%. Overig stukgoed werd 28,5% meer overgeslagen door het aantrekken van de vraag naar staalproducten en een toename van projectlading, met name voor de offshore industrie.

Het aantal zeeschepen dat de haven heeft aangekomen in de eerste helft van dit jaar is gedaald met 1,5% tot 14.417. Dit is onder andere het gevolg van schaalvergroting in de containersector.

Het Havenbedrijf verwacht over heel 2014 een groei van de totale overslag van circa 1%.

ONTWIKKELINGEN IN DE KOMENDE JAREN

De haven van Rotterdam is met zijn 150.000 banen en bijdrage van 3,3% aan het BBP van groot belang voor de regionale en nationale economie. De haven heeft zich de afgelopen decennia sterk ontwikkeld op het gebied van met name olie(producten), raffinage, chemie, droge bulk en containers. Deze sectoren blijven de komende decennia de belangrijkste pijlers onder de haven, maar vernieuwing en verbreding zorgen ervoor dat de haven ook op lange termijn zijn wezenlijke bijdrage aan de welvaart blijft leveren. Het Havenbedrijf zet daarom in op een breed spectrum van projecten om de bestaande sectoren te versterken en tegelijkertijd ruimte te bieden aan nieuwe activiteiten.

In de sector nat massagoed, raffinage en chemie werkt het Havenbedrijf hard aan de realisatie van een LNG breakbulk terminal, de ontwikkeling van Rotterdam als hub voor ruwe olie, de realisatie van een grootschalige pilot voor CO₂-afvang en -opslag (CCS), de ontwikkeling van een biobased chemical cluster op Maasvlakte 2 en het versterken van het chemie-cluster door invulling van de 'ontbrekende' schakels en ontwikkeling van multi-user pijpleidingen. Daarnaast investeert het Havenbedrijf in nieuwe nautische infrastructuur bij bestaande klanten, verdieping van vaarwegen en havenbekkens ten behoeve van een betere nautische bereikbaarheid van haventerreinen, en de aanleg van nieuwe voorzieningen voor boord/boord overslag op Maasvlakte 2. Door het ontwikkelen en bouwen van een gezamenlijke energie-infrastructuur voor warmte, stoom en CO₂ (Deltaplan Energie Infrastructuur) wil het Havenbedrijf een substantiële verhoging van de energie-efficiency in het havengebied bereiken.

In het marktsegment droog massagoed zet het Havenbedrijf onder andere in op een substantiële toename van de overslag van biomassa en verdieping van de havenbekkens in de Botlek zodat bedrijven in dit gebied voor grotere schepen bereikbaar zijn.

In de containersector ligt de focus op een optimale dienstverlening aan de zeevaart door middel van het project Schip Centraal en het creëren van efficiënte logistieke processen tussen de bestaande en nieuwe containerterminals op Maasvlakte 1 en 2 met het project Container Logistiek Maasvlakte. Daarnaast zet het Havenbedrijf, samen met de markt, in op ontwikkeling van het achterlandproduct daarbij gaat veel aandacht uit naar het spoor. Ook stuurt het Havenbedrijf aan op toepassing van IT en verbeterde ketenefficiëntie in de binnenvaart.

Het Havenbedrijf ziet kansen in marktsegmenten als de offshore industrie, zowel in het stadshavensgebied als op Maasvlakte 2. Deze sector is voor Nederland van groot belang wat betreft toegevoegde waarde en werkgelegenheid.

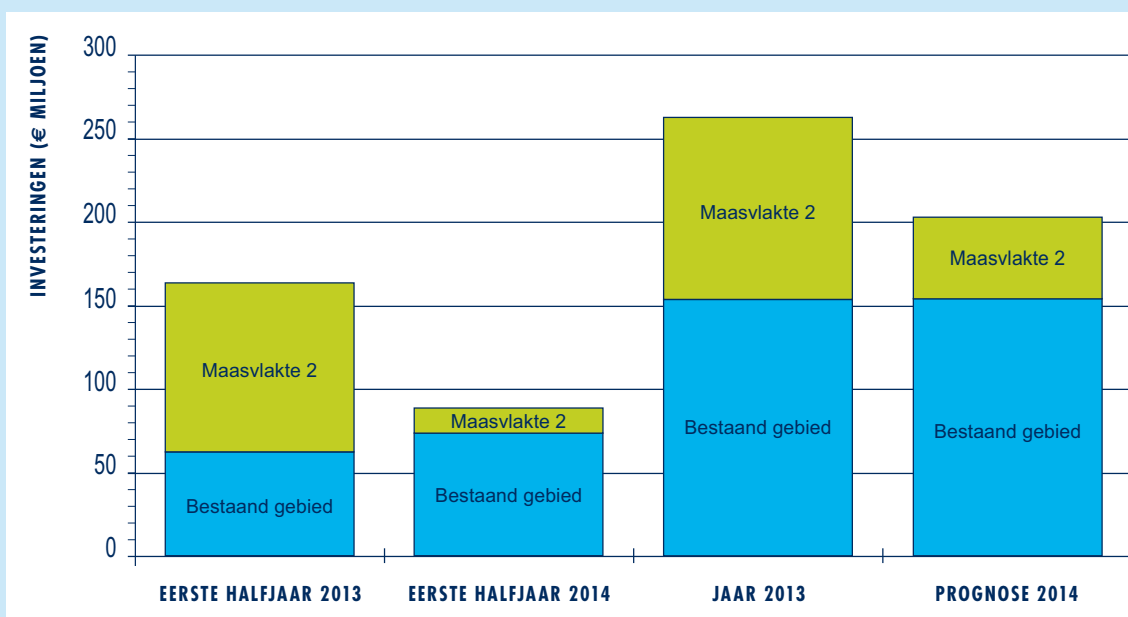
Het Havenbedrijf wil trendsetten op het gebied van milieu en duurzaamheid. Dit blijkt uit verschillende hierboven genoemde projecten zoals de inzet voor de realisatie van een LNG breakbulk terminal (toepassing van LNG in de transportsector zorgt voor een forse reductie van de uitstoot vergeleken met de nu gebruikte brandstoffen) en het Deltaplan Energie-infrastructuur. Doel hiervan is om kassen, woningen en kantoren in het Westland, Den Haag en Leiden te verwarmen met restwarmte van de industrie in het havengebied. Dit zorgt voor een energiebesparing van 20 P.J. ofwel 20% van de doelstelling van het nationaal Energieakkoord en een forse reductie van de uitstoot van CO₂ in de regio.

FINANCIËN

Ten opzichte van de eerste helft van 2013 is de omzet in 2014 met € 8,6 miljoen toegenomen. Dit is voornamelijk het gevolg van een toename van de inkomsten uit contracten (+5%), met name voor terreinen op Maasvlakte 2. Daarnaast zijn de opbrengsten uit havengelden gelijk gebleven (0%) als gevolg van een kleine toename van de overslag gecombineerd met een gematigd prijsbeleid. De operationele lasten zijn op halfjaarbasis lager dan in 2013 (€ 9,6 miljoen) voornamelijk door lagere personeels- (-4%) en exploitatielasten (-9%). Daartegenover staan hogere afschrijvingen en financiële lasten. De hogere afschrijvingen zijn het gevolg van de hoge investeringsvolume van de afgelopen jaren. De stijging van de financiële lasten wordt met name veroorzaakt doordat er minder bouwrente wordt geactiveerd dan vorig jaar door ingebruikname Maasvlakte 2. Voor de nieuwe deelneming in Brazilië zijn er voorbereidingskosten gemaakt (€ 4 miljoen) die onder andere leiden tot een afname van het resultaat uit deelnemingen in de 1e helft van 2014 naar een negatief

resultaat. Tezamen zorgen deze ontwikkelingen in 2014 voor een lichte stijging van het netto resultaat ten opzichte van het eerste halfjaar 2013 (€ 1,8 miljoen). De resultaatontwikkeling ligt in lijn met de verwachtingen en zorgt voor de solide financiële basis die nodig is om de investeringsambities waar te maken en verplichtingen na te kunnen komen.

In de afgelopen jaren, met name 2010 - 2013, bevonden de investeringen van het Havenbedrijf zich op een zeer hoog niveau door de aanleg van Maasvlakte 2.

Naar verwachting lopen de totale investeringen terug van € 263 miljoen in 2013 tot ongeveer € 203 miljoen in 2014. Daarmee komen de investeringen terug op het niveau van voor de aanleg van Maasvlakte 2. De verbreding van de Amazonehaven, circa € 200 miljoen, één van de grootste investeringen in het bestaand Rotterdams gebied, is in april 2014 geheel gereed gekomen voor gebruik. De ambitie van het Havenbedrijf is structureel fors te blijven investeren in het havengebied.

Een gezonde kasstroom is nodig om verplichtingen na te kunnen komen en te kunnen blijven investeren in de infrastructuur van de haven. Door de groei van het bedrijfsresultaat is er een toename van de operationele kasstroom (€ 177,2 miljoen) in het eerste halfjaar van 2014. De betalingen voor de investeringen (€ 99,3 miljoen) en het dividend (€ 87,4 miljoen) vormen in de eerste helft van 2014 het grootste deel van de investerings- en financieringskasstroom. Per saldo zijn de totale liquide middelen ten opzichte van het begin van het boekjaar afgenomen (€ 27,6 miljoen). In de eerste helft van 2013 was er nog sprake van een toename (€ 69,4 miljoen) wat voornamelijk veroorzaakt werd door een lening-opname van € 450 miljoen. Een groot deel daarvan is destijds gebruikt voor investeringen. Daarnaast is er een terugstorting geweest (€ 295 miljoen) van de in 2011 en 2012 ontvangen Rijksbijdrage. De verwachting is dat in de tweede helft van 2014 de kasstroom ten opzichte van de eerste helft 2014 zal verbeteren.

HALFJAARCIJFERS 2014

BALANS PER 30 JUNI 2014

(Voor resultaatbestemming)

ACTIVA	30-6-2014	31-12-2013
(AFGERONDE BEDRAGEN X € 1.000)		
Vaste activa		
Materiële vaste activa	3.627.710	3.611.144
Financiële vaste activa	56.780	51.952
	3.684.490	3.663.096
Vlottende activa		
Voorraden	588	578
Vorderingen	129.641	124.791
Liquide middelen	102.301	129.946
	232.530	255.315
TOTAAL ACTIVA	3.917.020	3.918.411
PASSIVA		
Eigen vermogen	2.209.938	2.177.689
Voorzieningen	53.314	54.908
Langlopende schulden	1.397.925	1.419.590
Kortlopende schulden	255.843	266.224
TOTAAL PASSIVA	3.917.020	3.918.411

VERLOOPSTAAT VAN HET EIGEN VERMOGEN EERSTE HALFJAAR 2014

EIGEN VERMOGEN (AFGERONDE BEDRAGEN X € 1.000)	GEWOON AANDELEN- KAPITAAL	AGIO	WETTELIJKE RESERVES	OVERIGE RESERVES	TE BESTEMMEN RESULTAAT	TOTAAL 1E HELFT 2014	TOTAAL 1E HELFT 2013
1 JANUARI	900.000	391.200	22.073	637.827	226.589	2.177.689	2.038.492
Resultaat boekjaar					119.394	119.394	117.561
Uitgekeerd dividend 2013					-87.427	-87.427	-85.714
Bestemming resultaat 2013				139.162	-139.162		0
Reserve omrekeningsverschillen			282			282	0
Reserve deelnemingen			2.841		-2.841		0
TOTAAL MUTATIES	0	0	3.123	139.162	-110.036	32.249	31.847
30 JUNI	900.000	391.200	25.196	776.989	116.553	2.209.938	2.070.339

WINST-EN-VERLIESREKENING EERSTE HALFJAAR 2014

WINST-EN-VERLIESREKENING	JAN-JUN 2014	JAN-JUN 2013
(AFGERONDE BEDRAGEN X € 1.000)		
Som der bedrijfsopbrengsten	324.217	315.649
Som der operationele lasten	101.748	111.385
RESULTAAT VOOR RENTE EN AFSCHRIJVINGEN	222.469	204.264
Afschrijvingen op materiële vaste activa	66.680	62.040
BEDRIJFSRESULTAAT	155.789	142.224
Financiële baten en lasten	-35.924	-28.840
Resultaten deelnemingen	-471	4.177
RESULTAAT	119.394	117.561

VERKORT KASSTROOMOVERZICHT EERSTE HALFJAAR 2014

KASSTROOMOVERZICHT	JAN-JUN 2014	JAN-JUN 2013
(AFGERONDE BEDRAGEN X € 1.000)		
BEDRIJFSRESULTAAT	155.789	142.224
Afschrijvingen, mutaties in voorzieningen e.a.	56.267	54.602
Mutaties in werkkapitaal	-4.560	-18.586
KASSTROOM UIT BEDRIJFSACTIVITEITEN	207.496	178.240
Ontvangen en betaalde interest	-30.287	-31.646
KASSTROOM UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN	177.209	146.594
Investeringskasstroom bruto	-99.336	-143.981
Rijksbijdrage, subsidies en overige mutaties	-297	-285.555
KASSTROOM UIT INVESTERINGSACTIVITEITEN	-99.633	-429.536
KASSTROOM UIT FINANCIERINGSACTIVITEITEN	-105.221	352.388
SALDO KASSTROOM	-27.645	69.446
Saldo geldmiddelen per 1 januari	129.946	42.458
Saldo geldmiddelen per 30 juni	102.301	111.904
MUTATIE GELDMIDDELEN	-27.645	69.446

TOELICHTINGEN OP DE HALFJAARCIJFERS 2014

ALGEMEEN

BEDRIJFSACTIVITEITEN

Havenbedrijf Rotterdam heeft tot doel het versterken van de concurrentiepositie van de Rotterdamse haven als logistiek knooppunt én industriecomplex van wereldklasse. De aandeelhouders zijn de gemeente Rotterdam (70,83%) en de Staat (29,17%). Havenbedrijf Rotterdam investeert in ontwikkeling en onderhoud van nieuwe en bestaande haventerreinen, in openbare infrastructuur, zoals wegen in het havengebied, en in klant specifieke infrastructuur, zoals kademuuren en aanlegsteigers. De belangrijkste inkomstenstromen van Havenbedrijf Rotterdam zijn huurinkomsten en havengelden.

De Havenmeester zorgt voor de effectieve, veilige en efficiënte scheepvaartafwikkeling in de havens en het aanloopgebied voor de kust. De Havenmeester is ook Rijkshavenmeester en legt hierover verantwoording af aan de Minister van Infrastructuur & Milieu. De Havenmeester voert daarnaast taken uit in de havens van Rotterdam, Schiedam, Vlaardingen, Dordrecht, Papendrecht en Zwijndrecht. Hierover legt hij verantwoording af aan het College van Burgemeester en Wethouders van de betreffende gemeente.

GRONDSLAGEN VOOR HET OPSTELLEN VAN HET HALFJAARBERICHT

De halfjaarcijfers zijn opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de uitspraken van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving 394 'Tussentijdse Berichtgeving', uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving. Zoals toegestaan binnen RJ 394 bevat deze tussentijdse halfjaarberichtgeving niet alle verplichte informatie van een volledige jaarrekening en moet daarvoor te samen met het jaarverslag/jaarrekening 2013 worden gelezen. Met uitzondering van de stelselwijziging die in de paragraaf 'Stelsel en schattingswijzigingen' is toegelicht zijn op de halfjaarcijfers dezelfde grondslagen van toepassing voor de waardering van activa, passiva en resultaatbepaling als voor de jaarrekening 2013.

VRIJSTELLING CONSOLIDATIEPLICHT

Met ingang van 2009 maakt Havenbedrijf Rotterdam gebruik van de vrijstelling van de plicht om de gegevens te consolideren van deelnemingen indien de in de consolidatie te betrekken maatschappijen gezamenlijk een financiële betekenis hebben die te verwaarlozen is op het geheel van Havenbedrijf Rotterdam (RJ 217.304).

STELSEL- EN SCHATTINGSWIJZIGINGEN

Vanaf 1 januari 2014 wordt een redelijk deel van de indirecte personeelskosten geactiveerd op basis van toerekenbare uren, noodzakelijk voor de vervaardiging van een actief (RJ 212.302). Havenbedrijf Rotterdam kiest voor deze systematiek om onder andere nog meer inzicht te hebben in de werkelijke vervaardigingskosten van een actief en een effectiever management control toe te kunnen passen. Aanpassing van de vergelijkende cijfers is praktisch niet uitvoerbaar, omdat de administratieve systemen om deze uren te registreren in 2013 nog niet operationeel waren. Het effect op de boekwaarde van activa in aanbouw is € 1,6 miljoen. Aanpassing van de vergelijkende cijfers zou hebben geresulteerd in een hogere waardering van de materiële vaste activa en overeenkomstig lagere personeelskosten. Daarnaast zouden de gerapporteerde afschrijvingslasten hoger zijn geweest. Ook dit effect is niet materieel voor het beeld van de halfjaarcijfers gezien de omvang van de bedragen en de gemiddelde afschrijvingsperioden (variërend van 5 tot 40 jaar).

Havenbedrijf Rotterdam heeft de nieuwe RJ 290 reeds bij het opmaken van de jaarrekening 2013 toegepast. Op basis van het huidige inzicht concludeert Havenbedrijf Rotterdam dat er geen embedded derivaten zijn die separaat gewaardeerd moeten worden.

OORDELEN EN INSCHATTINGEN

Bij de toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van Havenbedrijf Rotterdam zich diverse oordelen en inschattingen. Er zijn geen significante wijzigingen in de wijze van oordelen en inschatten.

INFORMATIE OVER SEIZOENSINVLOEDEN

De overslagvolumes zijn in beperkte mate onderhevig aan seizoensinvloeden zoals een toename van kolenoverslag in de wintermaanden en het effect van Chinees Nieuwjaar (februari) op de containeroverslag. De opbrengsten uit contracten en de exploitatiekosten zijn niet of nauwelijks onderhevig aan seizoensinvloeden.

OVERIGE TOELICHTINGEN

MATERIËLE VASTE ACTIVA

MATERIËLE VASTE ACTIVA (BEDRAGEN X € 1.000)	BOEKWAARDE 1 JAN	INGEBRUIKNAME 1 ^E HALFJAAR	AFSCHRIJVINGEN 1 ^E HALFJAAR	VERVREEMDINGEN 1 ^E HALFJAAR	BOEKWAARDE 30 JUN
Terreinen en infraplus	1.379.901	3.861	-11.253	0	1.372.509
Openbare infra, havenbekkens etc.	743.896	22.167	-18.571	0	747.492
Kademuren, steenglooingen etc.	1.033.051	88.307	-22.432	0	1.098.926
Vaste bedrijfsmiddelen en overige	273.419	31.209	-14.424	0	290.204
VASTE ACTIVA 2014	3.430.267	145.544	-66.680	0	3.509.131
	BOEKWAARDE 1 JAN	INGEBRUIKNAME	INVESTERINGEN	BOUWRENTE	BOEKWAARDE 30 JUN
Activa in aanbouw 2014	180.877	-145.544	81.872	1.374	118.579
TOTAAL MATERIËLE VASTE ACTIVA HALFJAAR 2014	3.611.144				3.627.710
TOTAAL MATERIËLE VASTE ACTIVA HALFJAAR 2013	3.476.642				3.576.199

In totaal is in de 1e helft van 2014 € 145,6 miljoen aan activa in gebruik genomen, zoals de verbrede Amazonehaven en het Port Object Information System. Vanaf 2014 wordt een deel van de interne personeelslasten geactiveerd als activa in aanbouw. In het 1e halfjaar 2014 is in totaal € 1,6 miljoen aan personeelslasten geactiveerd.

FINANCIËLE VASTE ACTIVA

Havenbedrijf heeft in 2014 aan één van haar deelnemingen, Multicore, een 10-jarige lening verstrekt van € 6 miljoen. Deze lening is ter financiering van activiteiten inzake het Multicore Pipeline System.

Op 29 april 2014 ondertekenden het Havenbedrijf Rotterdam en Terminal Presidente Kennedy Logistica in Vitória, Brazilië een joint venture overeenkomst om Porto Central, een nieuwe haven in Brazilië, te ontwikkelen. Hiermee is de samenwerking geformaliseerd. In de 1e helft van 2014 heeft er een verrekening plaatsgevonden tussen Terminal Presidente Kennedy Logistica en Havenbedrijf over de gemaakte voorbereidingskosten voor de Joint Venture. In totaal is € 4 miljoen aan kosten verwerkt binnen de 100% deelneming Mainport Holding Rotterdam.

LIQUIDE MIDDELEN

De liquide middelen bestaan uit bank- en rekeningcourant tegoeden die geheel ter vrije beschikking staan. Daarnaast zijn er 1-maands deposito's uitgezet voor een totaal bedrag van € 75 miljoen. De mutaties in de liquide middelen zijn opgenomen in het kasstroomoverzicht.

Door de stijging van het bedrijfsresultaat en de verbetering van het werkkapitaal is de operationele kasstroom in het eerste halfjaar van 2014 toegenomen met € 30,6 miljoen ten opzichte van het eerste halfjaar in 2013.

De uitgaande netto-investeringskasstroom is lager dan in de 1e helft van 2013, voornamelijk als gevolg van de afname van uitgaven voor Maasvlakte 2 in 2013. Deze is gedurende 2013 in gebruik genomen.

De financieringskasstroom is aanzienlijk afgenomen ten opzichte van de 1e helft van 2013. In 2013 is € 450 miljoen aan leningen opgenomen, hiermee is er een deel van de Rijksbijdrage aan de Staat terugbetaald.

LANGLOPENDE SCHULDEN

De belangrijkste fluctuaties in de 1e helft van 2014 ten opzichte van jaareinde 2013 worden veroorzaakt door reguliere aflossingen op de bestaande lening portefeuille (€ 15,2 miljoen). Het kortlopende deel binnen de lening portefeuille (< 1 jaar) betreft € 29 miljoen.

In de financieringsovereenkomsten tussen Havenbedrijf en financiers zijn voorwaarden opgenomen die de financiële draagkracht toetsen. Deze bancaire voorwaarden zijn van toepassing op de concernfinanciering. Alle ratio's voldoen net als voorgaande jaren ruim aan de normwaarden zoals opgenomen in de financieringscontracten.

LANGLOPENDE SCHULDEN	TOTAAL	TOTAAL
(BEDRAGEN X € 1.000)	30-6-2014	31-12-2013
Leningen gemeente Rotterdam	75.391	82.085
Schulden aan kredietinstellingen	1.137.266	1.145.746
LENINGPORTEFEUILLE	1.212.657	1.227.831
OVERIGE LANGLOPENDE SCHULDEN	185.269	191.759
TOTAAL	1.397.926	1.419.590

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN REGELINGEN

In de 1e helft van 2014 zijn naast voorwaardelijke regelingen (€ 1,8 miljoen) meerjarige verplichtingen aangegaan totaal ter waarde van € 9 miljoen.

Lopende claims en geschillen

Zoals in de jaarrekening 2013 is aangegeven is eind 2011 Havenbedrijf Rotterdam gedagvaard door een container-overslagbedrijf. Het bedrijf stelt benadeeld te zijn door onder andere de (toekomstige) exploitatie van Maasvlakte 2. Het containerbedrijf heeft een aantal eisen gesteld waaronder een schadeclaim voor toekomstige verliezen. Havenbedrijf Rotterdam kan zich volstrekt niet vinden in zowel de aangevoerde gronden als de kwalitatieve en kwantitatieve onderbouwing van de eisen. Havenbedrijf Rotterdam is van mening dat het zorgvuldig heeft gehandeld en is ervan overtuigd dat het door de jaren heen in alle relevante opzichten correct heeft gehandeld ten opzichte van het bedrijf. Naar de mening van Havenbedrijf Rotterdam is om deze redenen toekenning van een van de eisen zeer onwaarschijnlijk. Op 27 juni heeft zitting plaatsgevonden in de rechtszaak tussen het containeroverslagbedrijf en Havenbedrijf Rotterdam. Beide partijen hebben hun pleidooi bij de rechtbank gehouden. De uitspraak van de rechtbank wordt in de loop van het najaar verwacht.

RISICIBEHEERSING EN FINANCIËLE INSTRUMENTEN

Havenbedrijf Rotterdam is terughoudend in het nemen van risico's. Voor de identificatie, vastlegging, rapportage en beheersing van risico's wordt er een risicobeheersings- en controlesysteem gehanteerd waarvoor de algemene directie eindverantwoordelijk is. Het systeem maakt onderscheid in risico's op het gebied van strategie, bedrijfsvoering (operationeel), regelgeving (compliance), projecten, financiën en financiële rapportage. In het jaarverslag 2013 zijn de belangrijkste strategische risico's beschreven. Het risicomanagementbeleid staat eveneens beschreven in het jaarverslag 2013. De belangrijkste strategische risico's die naar verwachting voor de tweede helft van 2014 van toepassing zijn wijken niet noemenswaardig af van de strategische risico's die in het jaarverslag 2013 zijn opgenomen.

De financiële instrumenten van Havenbedrijf Rotterdam, anders dan derivaten, dienen ter financiering van de operationele activiteiten van Havenbedrijf Rotterdam of vloeien direct uit deze activiteiten voort. Havenbedrijf Rotterdam maakt daarnaast (in voorkomende gevallen) gebruik van swaps om eventuele valuta-, prijs- en renterisico's af te dekken. Voor een uitgebreide toelichting wordt eveneens verwezen naar de jaarrekening 2013.

Renteswaps

Havenbedrijf Rotterdam heeft voor de jaarrekening 2013 de aanbeveling van de Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ Uiting 2013-15) opgevolgd door de herziene richtlijn voor Financiële Instrumenten (RJ Uiting 2013-12) toe te passen. Hieruit komt naar voren dat de kritische kenmerken van de rentederivaten niet geheel overeenkomen met de kenmerken van de afgedekte positie. Dit betreft voornamelijk het verschil in de hoofdsommen/referentiebedrag en de looptijd. Om die reden heeft Havenbedrijf Rotterdam een kwantitatieve ineffectiviteitsmeting uitgevoerd en is eind 2013 naar voren gekomen dat er sprake is van een effectieve hedge-relatie met een beperkt ineffectief deel die niet in de winst- en verliesrekening hoeft te worden verantwoord omdat er geen sprake is van een verlies. Dezelfde toets is gedaan per 30 juni 2014 en de conclusie ligt in lijn met de conclusie van eind 2013. De marktwaarde van de Interest Rate Swap is per 30 juni 2014 -€438 miljoen.

SOM DER BEDRIJFSOPBRENGSTEN

BEDRIJFSOPBRENGSTEN	JAN-JUN 2014	JAN-JUN 2013
(BEDRAGEN X € 1.000)		
Netto omzet		
Zeehavengeld	144.685	143.435
Binnenhavengeld	6.788	7.337
Inkomsten uit contracten	164.982	157.004
TOTAAL NETTO OMZET	316.455	307.776
Overige bedrijfsopbrengsten	7.762	7.873
TOTAAL	324.217	315.649

De toename van de inkomsten uit contracten, (o.a. huur, erfpacht en kadegelden) wordt voornamelijk veroorzaakt door nieuwe contracten, indexeringen en afloop van reducties. De post 'overige bedrijfsopbrengsten' betreft voornamelijk de bijdrage voor het Verkeersbegeleidend Systeem.

SOM DER OPERATIONELE LASTEN

SOM DER OPERATIONELE LASTEN	JAN-JUN 2014	JAN-JUN 2013
(BEDRAGEN X € 1.000)		
Lonen, salarissen en sociale lasten	48.895	51.090
Exploitatielasten	53.076	58.514
Overige bedrijfslasten	-223	1.781
TOTAAL	101.748	111.385

Vanaf 2014 worden onder voorwaarden personeelslasten geactiveerd op investeringsprojecten. In 2014 is dit bedrag € 1,6 miljoen. De afname van de exploitatielasten betreft een combinatie van kostenbeheersing en minder uitbestede diensten.

FINANCIËLE BATEN EN LASTEN

FINANCIËLE BATEN EN LASTEN	JAN-JUN 2014	JAN-JUN 2013
(BEDRAGEN X € 1.000)		
Opbrengst langlopende vorderingen	166	96
Overige rentebaten	322	2.723
TOTAAL FINANCIËLE BATEN	488	2.819
Rentelasten	-32.398	-32.021
Rentelasten-Calculatorisch	-5.388	-5.309
Geactiveerde rente over materiële vaste activa-in aanbouw	1.374	5.671
TOTAAL FINANCIËLE LASTEN	-36.412	-31.659
TOTAAL	-35.924	-28.840

Over de 1e helft van 2014 zijn ten opzichte van 1e helft 2013 minder rentebaten gerealiseerd door een lagere rentestand en een lager gemiddelde liquide middelen positie. De gemiddelde onderhandenwerk positie is in de 1e helft van 2014 lager dan de 1e helft van 2013. Dit is de voornaamste oorzaak voor de lagere activering van rentekosten in 2014.

TRANSACTIES MET VERBONDEN PARTIJEN

Alle groepsmaatschappijen en andere deelnemingen alsmede de gemeente Rotterdam en het Rijk worden aangemerkt als verbonden partij. Alle transacties met verbonden partijen zijn onder normale marktvoorwaarden aangegaan. Zo is o.a. in de rentekosten een bedrag van € 2 miljoen inbegrepen voor de gemeente Rotterdam (1e helft 2013: € 2,3 miljoen). Daarnaast is in de operationele lasten een reguliere exploitatiebijdrage aan Portbase B.V. begrepen van € 3,5 miljoen voor de 1e helft 2014 (1e helft 2013: € 2,7 miljoen).

Havenbedrijf Rotterdam N.V.

17 juli 2014

Algemene Directie

Drs. A.S. (Allard) Castelein	- President-directeur (CEO)
Ing. R.(Ronald) Paul	- Directeur Infrastructuur & Maritieme Zaken (COO)
Ir. P.R.J.M. (Paul) Smits CMA CTP	- Directeur Financiën & Informatievoorziening (CFO)

OVERIGE GEGEVENS

RESULTAATVERWERKING

Het nettoresultaat over de 1e helft van 2014 bedraagt € 119,4 miljoen. Dit is verwerkt in de halfjaarcijfers 2014 als 'Te bestemmen resultaat', als onderdeel van het eigen vermogen. Met het besluit van de Algemene vergadering van aandeelhouders in maart 2014 is het dividend 2013 (€ 87,4 miljoen) in juni 2014 uitgekeerd en is de resterende winst uit 2013 toegevoegd aan de overige reserves.

GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum geweest die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum danwel van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening.

BEOORDELINGSVERKLARING

Aan: de aandeelhouders en de raad van commissarissen van Havenbedrijf Rotterdam N.V.

OPDRACHT

Wij hebben de in dit halfjaarbericht opgenomen verkorte enkelvoudige tussentijdse financiële informatie over de periode 1 januari 2014 tot en met 30 juni 2014 van Havenbedrijf Rotterdam N.V. te Rotterdam bestaande uit de verkorte balans, de verkorte winst-en-verliesrekening, het verkorte kasstroomoverzicht en het verkorte mutatieoverzicht eigen vermogen met de toelichting beoordeeld. De directie van de vennootschap is verantwoordelijk voor het opstellen en het weergeven van de tussentijdse financiële informatie in overeenstemming met de in Nederland geldende Richtlijn voor de jaarverslaggeving 394 Tussentijdse Berichten. Het is onze verantwoordelijkheid een conclusie te formuleren bij de tussentijdse financiële informatie op basis van onze beoordeling.

WERKZAAMHEDEN

Wij hebben onze beoordeling van de tussentijdse financiële informatie verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 2410, Het beoordelen van tussentijdse financiële informatie door de openbaar accountant van de entiteit. Een beoordeling van tussentijdse financiële informatie bestaat uit het inwinnen van inlichtingen, met name bij personen die verantwoordelijk zijn voor financiën en verslaggeving, en het uitvoeren van cijferanalyses en andere beoordelingswerkzaamheden. De reikwijdte van een beoordeling is aanzienlijk geringer dan die van een controle die is uitgevoerd in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden en stelt ons niet in staat zekerheid te verkrijgen dat wij kennis hebben genomen van alle aangelegenheden van materieel belang die bij een controle onderkend zouden worden. Om die reden geven wij geen controleverklaring af.

CONCLUSIE

Op grond van onze beoordeling is ons niets gebleken op basis waarvan wij zouden moeten concluderen dat de tussentijdse financiële informatie over de periode 1 januari 2014 tot en met 30 juni 2014 niet, in alle van materieel belang zijnde aspecten, is opgesteld in overeenstemming met de in Nederland geldende Richtlijn voor de jaarverslaggeving 394, Tussentijdse berichten.

Rotterdam, 17 juli 2014

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. J.F.M. Kamphuis RA